

JAZYKOVÁ IDENTITA A GENERAČNÝ ASPEKT BILINGVIZMU SRBSKEJ MENŠINY V RUMUNSKU

V príspevku sa zameriavame na opísanie stavu jazyka (v zmysle jazykovo-rečovej praxe) a jazykovej identity srbsko-rumunských bilingválnych rodín žijúcich na území rumunského Banátu. Jazykovú prax členov rodín sme skúmali z hľadiska bilingvizmu, ktorý anticipujeme v rôznej miere či intenzite u príslušníkov rôznych generácií. Sústreďujeme sa na opis a analýzu prejavov bilingvizmu v komunikácii v mikropriestore národnostne zmiešaných rodín, hľadáme motiváciu komunikačných aktov, resp. ich intenciu, aby sme mohli dedukovať, v ktorých komunikačných sférach si menšinový jazyk a jazyk majoritného obyvateľstva konkurujú, resp. koexistujú ako dva jazykové kódy. Cieľom nami realizovaného výskumu bolo zaznamenať aktuálny stav jazykovej identity a jazykovej situácie v rámci bilingválnych rodín žijúcich v národnostne a jazykovo homogénnych a heterogénnych obciach západného Rumunska so zameraním na ich jazykovo-komunikačné správanie v rámci rodinnej a verejnej jazykovo-komunikačnej domény. Splnenie hlavného cieľa predpokladá identifikáciu a s tým spojenú formuláciu čiastkových cieľov. Ako čiastkový cieľ sme určili identifikovať vzťah k jazyku a pociťovanie identity členmi bilingválnych rodín; určiť, či v tomto mikroprostredí determinuje jazyk identitu, alebo či je tomu naopak; posúdiť vplyv sociálno-kultúrnych faktorov. Terénnym výskumom (dotazníkovou metódou) sme získali údaje kvantitatívneho i kvalitatívneho charakteru, ktoré umožnili dosiahnuť cieľ predmetnej štúdie. Predmetom tejto štúdie je výskum jazykovej situácie srbského obyvateľstva žijúceho v západnej a severo-západnej časti Rumunska, ako aj otázka posunov na úrovni individuálneho bilingvizmu na časovej osi. To znamená, že je postrehnuteľný (a merateľný) rozdiel v miere a frekvencii užívania materinského a väčšinového jazyka u príslušníkov rôznych (t. j. troch) generácií. Sústreďujeme sa na komunikačný mikropriestor bilingválnych srbsko-rumunských rodín, pretože práve rodina je tým najprirodzenejším spoločenstvom, v ktorom sa stretávajú a navzájom jazykovo a kultúrne ovplyvňujú všetky spomenuté generácie.

Kľúčové slová: srbská menšina v Rumunsku, jazyk a identita, bilingvizmus, jazykové správanie

Jazyk a identita

V súvislosti s národnou identitou sa na jazyk nazerá ako na neoddeliteľnú súčasť kultúrnej identity (chápanej širšie než jazyková identita), ktorá je indikátorom národnej identity a integrálnou súčasťou sociálnej, t. j. kolektívnej identity. O úlohe jazyka v rámci kultúrnej identity sa aj doposiaľ vedú rozsiahle polemiky. S. Ondrejovič a V. Krupa uvádzajú, že jazyk signalizuje, kto sme a kam sa zaraďujeme, je znakom príslušnosti k etnickému spoločenstvu (2009: 113). V tomto ponímaní sa jazyk dostáva do pozície dominantného etnosignifikatívneho znaku. I. Ripka o tom uvádza: „Aj keď ideálny príklad jedného štátu a jedného jazyka je nerealizovateľný, národný jazyk plní nezastupiteľnú úlohu pri uchovávaní a dotváraní národnej a kultúrnej identity v multietnickom svete (Ripka, 2000: 44). Gómez-Estern a kol. (2010) prezentuje názor, že spoločenstvo si prostredníctvom jazyka a ostatných semiotických symbolov vytvára svoju kultúrnu identitu. Jazyk je tak neoddeliteľnou súčasťou kultúrneho (nehmotného/duchovného) dedičstva ľudstva a A. Bitušíková ho považuje aj za základný element potvrdzujúci a obohacujúci kultúrnu identitu“ (Bitušíková, 2003: 24). A. Holidayová (2010) okrem jazyka, ktorý vníma ako kultúrny marker a artefakt kultúrneho priestoru, medzi komponenty kultúrnej identity radí tiež religiozitu (náboženstvo), predkov, rodinu a vzdelanie, ktoré v značnej miere predurčujú kultúrnu identitu jedinca.

Jazyk je elementárnym kognitívnym a komunikatívnym prostriedkom, ktorým človek disponuje a prostredníctvom ktorého identifikuje nielen sám seba, ale aj iných. Jazyk je považovaný za jeden z komponentov vlastnej etnickej kultúry a v neposlednom rade aj ako indikátor etnickej identity. J. Čukan uvádza: (...) „Jazyk je atribútom etnosu a etnicity, etno/kultúrno/integračný faktor a predpoklad aj prostriedok etno/kultúrno/diferenciačnej antitézy my/oni. (...) Jazyk je kultúrnou osobitosťou etnosu i objektívnym kľúčom k poznaniu kultúrnych osobitostí etnosu (a jeho súčasti) a vedomia etnickej príslušnosti“ (Čukan, 2008: 385).

Vzťah jazyka a identity interpretujú vo svojich štúdiách S. Ondrejovič (2008), autorská dvojica S. Ondrejovič – V. Krupa (2009), I. Ripka (2000) a F. Čermák (2001) anticipujú sociolingvistický prístup.

Význam pojmu identita je stotožňovanie sa s niečím, priradenie sa k niečomu, niekomu (viď napr. Lenovský, 2008: 29). Podľa S. Ondrejoviča a V. Krupu (2009: 110 – 111) v tradičnom ponímaní sa identita považovala a považuje za nepochybnú a evidentnú, za jasný produkt skúseností jednotlivca. Na druhej strane v zmysle esencialistického uvažovania je identita daná jednotlivcovi a priori. Spomínaní autori ďalej dodávajú, že problémy jej formovania sú vlastne len problémami jej nájdania, respektíve jej objavovania vo svojom vnútri, pretože jednotlivec alebo skupina zvyčajne presne a bez akýchkoľvek pochyb vie, kým, resp. čím je a kam patrí (je to dopredu dané). Z aspektu instrumentalistických,

t. j. občianskych prístupov, si jednotliviec identitu vytvára a konštruje takmer v každej situácii a v každom okamihu, pričom identita je konštituovaná jazykom ako prvkom, ktorý vytvára štruktúry. Na základe uvedeného môžeme abstrahovať, že jazyk ako znakový systém, prostriedok komunikácie, špecifická kultúrna hodnota a zároveň jeden z komponentov etnickej kultúry je významným indikátorom etnickej identity.

V tomto kontexte cieľom a zmyslom príspevku je interpretácia zásadných poznatkov o jazykovej identite v srbsko-rumunských bilingválnych rodinách s dôrazom na multikultúrny kontext, v ktorom žijú a ktorý vplýva na ich etnickú identitu. Opodstatnená je otázka, či v prostredí srbsko-rumunských bilingválnych rodín determinuje jazyk identitu, resp. či je tomu naopak. Posúdiť musíme aj možnosť, že v pociťovaní tunajších Srbov sa objaví tendencia výkladu problematiky v zmysle, že identita nie je podmienená jazykom, ale rôznymi sociálno-kultúrnymi faktormi. Mienime identifikovať charakter determinantov vo vzťahu jazyka a identity na úrovni pragmatiky, etiky či emocionality.

Identifikačná funkcia jazyka v bilingválnom srbsko-rumunskom prostredí

Pri nazeraní na jazyk a komunikáciu vo vzťahu k etnickej identite môžeme pristupovať z viacerých aspektov, rozhodujúcim je však pochopenie funkcií, ktoré jazyk menšiny plní v rôznych komunikačných situáciách. Pri analýze vzťahu identity a jazyka sa v prípade srbskej menšiny v Rumunsku opierame o klasifikáciu jazykových funkcií, ktorú uvádza D. Crystal (1987: 10) v *Cambridgeskej encyklopédii jazyka*. Jazyku pripisuje tieto kultúrne, spoločenské, prípadne individuálne funkcie: (a) výmena faktov a postojov prostredníctvom jazyka (komunikačná funkcia), (b) vyjadrenie emócií prostredníctvom jazyka, (c) nástroj sociálnej interakcie, (d) sila (moc) jazyka (jazykového vyznenia), (e) kontrola nad realitou prostredníctvom jazyka, (f) vyzdvihnutie a uchovávanie faktov, (g) byť nástrojom myslenia (kognitívna funkcia) a (h) vyjadrenie identity prostredníctvom jazyka.

S. Ondrejovič a V. Krupa (2009) tvrdia, že identifikačná funkcia jazyka sa môže manifestovať rozmanitým spôsobom, a to ako:

- fyzická identita (prejavujúca sa realizáciou medzi jazykom a vekom hovoriaceho, jeho pohlavím, telesným a zdravotným stavom);
- psychologická identita (to je vzťah medzi jazykom a osobnosťou a inými psychickými faktormi);
- geografická identita (spočívajúca v regionálnom pozadí a v regionálnych odlišnostiach účastníkov komunikácie, ktoré sa môžu prejavovať v akcente a timbri hovoriaceho);
- etnická a národná identita (v tomto prípade ide o jazyk v relácii k iným etnickým a národnostným spoločenstvám, ale aj k nacionalizmu);

- sociálna identita (týkajúca sa sociálneho rozvrstvenia spoločnosti, spoločenského statusu a rol účastníkov, ako aj sociálnej solidarity a dištantnosti) (Ondrejovič, Krupa, 2009: 112).

Jazyk ako identifikátor identity

V makroprostredí srbsko-rumunských rodín je veľký vplyv rumunského jazyka, preto sme pozornosť sústredili na problematiku vzťahu jazyka a identity. (Aj napriek tomu, že otázky zamerané na etnickú príslušnosť a materinský jazyk respondentov by sme mohli zaradiť do všeobecnej charakteristiky výskumnej vzorky, rozhodli sme sa, že získané výsledky budeme prezentovať komparatívne, čím poukážeme na rolu jazyka v určovaní etnickej identity.)

V rumunských podmienkach existencie deklaratívna hodnota srbskej etnicity tu žijúcich Srbov je veľmi vysoká. Takmer každý sa hlási k srbskému etniku. Prevláda názor, že *som to, čo boli moji rodičia*. Príslušníci staršej generácie deklarujú *apartenenciu* k srbskému etniku bez zaváhania.

S cieľom získať komplexný obraz pociťovania jazykovej identity, t. j. vzťahu jazyka a identity, sme sa rozhodli rozšíriť spektrum otázok o generačný aspekt. Tým je možné potvrdiť alebo vyvrátiť tézu, že hlásenie sa subjektu k srbskej menšine je podmienené nielen jazykom, ale aj rodinnou tradíciou, resp. srbskými koreňmi v rodine. V prvom rade sme zisťovali, k *akej národnosti* sa hlásia naši *respondenti*, k *akej národnosti* sa hlásili ich *otec* a *matka* a nasledovali otázky zamerané na *materinský jazyk*. Respondenti si mohli vybrať z dvoch – vopred ponúknutých odpovedí, pričom mali aj tretiu možnosť (*iná národnosť / iný materinský jazyk*). (Aj keď v dotazníku neuvádzame otázku, či sa naši respondenti naozaj cítia byť Srbmi alebo Rumunmi, v rámci terénneho výskumu sme ju často kládli, pretože bola impulzom k diskusii zameranej na dôvody determinujúce jazykovú identitu.)

Z prezentovaných výsledkov vyplýva, že najsilnejšie je pociťovaný vzťah jazyka a identity u *najstaršej generácie*, kde 90,63% (N=29) respondentov za svoj materinský jazyk považuje srbský jazyk a rovnaký počet respondentov sa hlási aj k srbskej národnosti. Ako možno vidieť, v uvedenej skupine respondentov sa jazyk stáva určovacím elementom etnickej identity, a to tak v prípade *apartenencie* k srbskému etniku, ako i k rumunskému. Uvedené tvrdenie je platné aj v prípade *generácie rodičov*, kde 81,58% (N=31) respondentov za svoj materinský jazyk považuje srbský jazyk a rovnaké percento sa hlási aj k srbskej národnosti. Pokiaľ v prvých dvoch generáciách respondentov vzťah jazyka a identity je vyrovnaný, tak v kontexte *najmladšej generácie* sme zaznamenali mierne rozdiely. Srbský jazyk považuje za svoj materinský jazyk 81,25% (N=26) respondentov, pričom k srbskej národnosti sa hlási oveľa väčší počet, a to 93,75% (N=30) opýtaných. Zaujímavosťou je, že k rumunskej národnosti sa hlási len 6,25% (N=2)

respondentov, ale 18,75% (N=6) respondentov deklarovalo rumunský jazyk ako svoj materinský jazyk.

Skutočnosť, že šesť detí považuje rumunčinu za svoj materinský jazyk, môže byť determinovaná: (1) výbornou znalosťou rumunského jazyka, ktorá sa neskôr reflektovala v nasledujúcom determinante; (2) používaním srbského jazyka, resp. jeho odsunutím na vedľajšiu pozíciu; (3) faktom, že základom etnickej príslušnosti u uvedených respondentov nie je jazyk, ale rodinné a kultúrne kontexty.

Pokiaľ ide o generačnú kontinuitu vzťahu jazyka a identity (tabuľka č. 8/3 a č. 9/4), musíme mať na zreteli skutočnosť, že jednou z hlavných priorít srbskej menšiny v Rumunsku bolo uzatváranie etnicky homogénnych manželstiev, čo sa prejavilo aj v prípade sledovania relácie národnosti a materinského jazyka generácie **rodičov starých rodičov**, t. j. **prastarých rodičov**. Respondenti z generácie **starých rodičov** vo veľkej väčšine uvádzali, že ich *otec* (N=28; 87,50%) a *matka* (N=29; 90,63%) boli srbskej národnosti a *srbský jazyk* deklarovali ako ich *materinský jazyk*. Vzhľadom na nízke percento zastúpenia rumunskej národnosti ako voľby v odpovediach (N=3; 9,38%) a rumunského jazyka ako materinského jazyka (N=3; 9,38%), môžeme konštatovať, že uzatváranie manželstiev s príslušníkmi väčšinového jazykového spoločenstva bolo výnimkou.

Pokiaľ ide o **generáciu rodičov**, možno vidieť oveľa väčšiu otvorenosť srbsky hovoriaceho spoločenstva voči majoritnému jazykovému spoločenstvu, na čo poukazujú aj údaje o reflektovaní národnosti ich otcov (na rozdiel od absencie reflexie národnosti matiek). V prípade národnostnej príslušnosti matiek 92,11% (N=35) respondentov uviedlo, že ich matka má/mala srbské korene a jej materinským jazykom je/bol srbský jazyk a len 7,89% (N=3) opýtaných uviedlo národnosť rumunskú.

Komparáciou národnostnej apartenencie otcov súčasných rodičov s ich materinským jazykom zisťujeme, že rola materinského jazyka a prostredie, v ktorom jedinec vyrastal, hrajú dôležitú úlohu v určovaní národnostnej identity aj v tom prípade, ak ide o etnicky zmiešané manželstvá. Napríklad dvaja respondenti (5,26%) uviedli, že ich otec je/bol rumunskej národnosti, ale pri uvádzaní materinského jazyka štyria respondenti (10,53%) potvrdili, že materinským jazykom ich otca je/bol rumunský jazyk. V oboch prípadoch, keď bola uvedená srbská národnosť (a nie rumunská), išlo o etnicky zmiešané manželstvá – matka bola rumunskej národnosti, ale rodina žila v prevažne srbskom prostredí, v dôsledku čoho deti nadobudli pocit spolupatričnosti so srbským etnikom. To sa neskôr prejavilo vo vedomej reflexii srbskej príslušnosti so zachovaním rumunského jazyka ako materinského jazyka.

Medzigeneračná kontinuita materinského jazyka vo vzťahu materinský jazyk rodičov a detí sa prejavila aj u **najmladšej generácie**, kde 81,25% (N=26) respondentov uviedlo, že *materinský jazyk ich matky bola srbčina a zároveň je aj ich materinským jazykom*. Rovnakú percentuálnu hodnotu sme zaregistrovali

aj v prípade materinského jazyka otcov. Otcov a matky rumunskej národnosti má len 6 (18,75%) respondentov, pričom v jednom prípade sa matka hlási k srbskej národnosti, ale rumunský jazyk uvádza ako svoj materinský jazyk.

Z výsledkov výskumu vyplýva, že tak v prípade srbskej menšiny v Rumunsku, ako aj v prípade zmiešaných srbsko-rumunských rodín je jazyk jeden zo základných faktorov formovania a určovania identity. Aj v tomto prípade, respondenti vo svojich odpovediach zdôrazňovali emocionálnu väzbu na srbský jazyk. Srbský jazyk často považovali za spojenie medzi Srbskou republikou a ich aktuálnym domovom. Na druhej strane si uvedomujeme, že motívy hlásenia sa k určitému etniku sú veľmi individuálne a myšlienke, že etnická identita jednotlivca je závislá od jazyka, nie je možné dať výlučný status princípu.

Záver

Jedným z primárnych dôvodov, ktoré determinujú jazykovú identitu, je vzťah príslušníka etnického spoločenstva k jeho materinskému jazyku. Gibbonos a Ramirez (2004: 197 – 198) pri definovaní vzťahu medzi jazykom a identitou tvrdia, že identita je jazyk v širšom zmysle slova.

V rámci realizovaného výskumu sme respondentom kládli otázku Čo pre Vás znamená materinský jazyk. Vo väčšine prípadov odpovedali, že pre nich je materinský jazyk jazykom, ktorý používa/používala ich matka. Zaznamenali sme aj odpovede, ktoré poukazujú na skutočnosť, že pre našich respondentov je materinský jazyk nástrojom a prostriedkom na formovanie vlastnej identity. Aj napriek tomu, že respondentmi uvádzané dôvody sa často prelínali, zaznamenané vyjadrenia klasifikujeme ako racionálno-pragmatické dôvody v protiklade s morálnymi a emocionálnymi dôvodmi. Pri uvedenom delení sa inšpirujeme klasifikáciou Wsevoloda W. Isajiwa (1993: 414 - 415), ktorej základ spočíva v aspektoch života daného jednotlivca a na ich základe je možné určiť jeho etnickú identitu. Na základe uvedeného vymedzuje dva aspekty identity, a to vonkajšie a vnútorné. Medzi externé aspekty zaraďuje: 1) znalosť a používanie jazyka menšiny a praktizovanie tradícií etnika; 2) účasť v etnických osobných sieťach, ako napríklad rodinné siete, priatelia a pod.; 3) zúčastňovanie sa aktivít organizovaných etnickými inštitúciami; 4) zapájanie sa do aktivít, ktoré organizujú etnické dobrovoľnícke združenia; 5) účasť na aktivitách (pikniky, koncerty, verejné prednášky, tanečné podujatia a pod.), ktoré sponzorujú etnické organizácie. Medzi interné aspekty zaraďuje: 1) kognitívnu zložku, kam patrí subjektívne poznanie hodnôt skupiny a história etnika; 2) morálnu zložku, pre ktorú je charakteristický pocit oddanosti a zaviazanosti voči členom etnickej skupiny; 3) afektívnu zložku, charakteristickú pocitom pripútania k skupine, predovšetkým vtedy, ak ide o porovnávanie s inými skupinami. Na tomto mieste chceme upozorniť, že jednotlivca nemôžeme automaticky priradiť k danej skupine

na základe jeho správania (bod 1 - 5). Možné to je až vtedy, ak on sám vyhlási, že sa cíti byť príslušníkom daného etnika. Dovtedy ho môžeme považovať len za pasívneho účastníka a sympatizanta kultúry.

Na základe vlastných skúseností z terénneho výskumu konštatujeme, že aj v prostredí srbsko-rumunských rodín žijúcich v Rumunsku je jazyk hlavným indikátorom etnickej príslušnosti. Dorozumievacia funkcia srbčiny v kontexte srbskej menšiny v Rumunsku je jedným z racionálno-pragmatických dôvodov identifikovania sa s členmi menšinového spoločenstva.

Silná apartenencia k srbskému etniku u členov najstaršej generácie sa prejavovala v subjektívnom poznaní hodnôt srbskej menšiny, kde jazyk bol vždy na prvom mieste a história migrácie predkov na územie dnešného Rumunsku bola dobre známa. Pokiaľ by sme k uvedenej kognitívnej zložke morálno-emocionálnych dôvodov určujúcich etnickú identitu pristupovali z generačného aspektu, tak možno vidieť značný posun v percepcii reality. Kým u najstaršej generácie sa viac prejavuje pocit túžby po vlasti svojich predkov, tak v generácii rodičov je oveľa väčšia sústredenosť na jazyk, lebo sú presvedčení, že dobrá znalosť a používanie srbského jazyka v každodennej komunikácii im dáva opodstatnenie pre pociťovanie rovnocennosti so Srbmi v Srbsku. Najmladšia generácia si najviac uvedomuje možný strach z prijatia v Srbsku, a to kvôli (menším/istým) jazykovým nedostatkom. Prijatie do majoritného jazykového spoločenstva vôbec nevnímajú so strachom.

Ako vyplýva z uvedených príkladov a ich interpretácie, srbský jazyk v prostredí bilingválnych srbsko-rumunských rodín je aj v súčasnosti centrálnou hodnotou. Od jeho pozície v komunikácii sa odvíja aj reflexia vlastnej etnickej príslušnosti. Na margo uvedeného môžeme konštatovať, že znalosť materinského jazyka je základnou podmienkou k uchovaniu srbskej národnej identity a účinným antiasimilačným nástrojom v kontexte multietnického mikroregiónu rumunského Banatu. Napriek tomu, že takto explicitne formulované odpovede sme počas terénneho výskumu nezískali, konštatujeme, že vysoká miera apartenencie našich respondentov k srbskej menšine na základe srbského jazyka ako materinského jazyka nás utvrdzuje v tom, že aj naďalej vzťah medzi srbskou identitou a srbským jazykom ostáva vyvážený.

Domnievame sa, že napriek dominancii jazyka ako indikátora národnostnej identity nemôžeme zabúdať na ďalšie kultúrne determinanty, ktoré majú schopnosť udržiavať vitalitu jazyka či revitalizovať jazyk, pretože vo vzdelávacích inštitúciách sa jazyk dá naučiť, ale do jeho štruktúr musí subjekt vrásť, a to je možné len v prípade živého jazyka v komunikačnej praxi, v spontánných prehovoroch. Paralelne sa musí brať do úvahy otázka, ako bude srbčina ako jazyk fungovať tam, kde srbská menšina žije v obciach, ktoré identifikujeme ako národnostne homogénne, pričom prevláda rumunský element. Tu srbčina vo vyučovacom procese nie je obsiahnutá, teda edukácia je v úradnom jazyku – v rumunčine. Z tohto aspektu nie je zanedbateľnou myšlienka investovať úsilie do

masovokomunikačných prostriedkov, do rozšírenia vysielania v srbskom jazyku s pravidelným nie týždenným, ale denným vysielaním. Rovnako prínosné je účinkovanie kultúrnych entít, pretože kultúra dáva jazyku vitalitu, to znamená, že treba iniciovať založenie folklórneho súboru. Slovesné folklórne žánre nielen spájajú jazykovú, hudobnú a motivickú zložku, ale sú aj nositeľom jazykových stereotypov a pomáhajú budovať jazykový cit nositeľov jazyka. V kontexte týchto myšlienok je relevantný širší výskum, ktorý by identifikoval silné a slabé stránky aktuálnej jazykovej a identitnej situácie a priniesol by východiská pre strategický plán smerujúci k podpore a zachovaniu jazyka a kultúry Srbov žijúcich v jazykovej enkláve v Rumunsku.

Literatúra

- Bitušiková, 2003: A. Bitušiková, Urbánna antropológia : Východiská a perspektívy. Banská Bystrica: UMB.
- Crystal, 1987: D. Crystal, The Cambridge Encyclopedia of Language, Cambridge: Cambridge University Pres.
- Čermák, 2001: F. Čermák, Jazyk a jazykoveda, Praha: Karolinum.
- Čukan, 2008: J. Čukan, Jazyk v kontakte úvah o etnose a etnickej identite. In: *Slovenčina v menšinovom prostredí : Štúdie z II. medzinárodnej vedeckej konferencie Výskumného ústavu Slovákov v Maďarsku*. Békešská Čaba: Výskumný ústav Slovákov v Maďarsku, 381 – 388.
- Gómez-Estern et al., 2010: M. B. Gómez-Estern et al., Literacy and the Formation of Cultural Identity. In: *Theory and Psychology*, XX-2, 231 – 250.
- Holliday, 2010: A. Holliday, Complexity in cultural identity. In: *Language and Intercultural Communication*, X-2, 165 – 177.
- Lenovský, 2008: L. Lenovský, O identite. In: *Butín : Kultúrne tradície Slovákov v rumunskom Banáte*. Nitra: Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 29 – 58.
- Ondrejovič, 2008: S. Ondrejovič, Jazyk, veda o jazyku, societa : sociolingvistické etudy. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
- Ondrejovič – Krupa, 2009: S. Ondrejovič – V. Krupa, Identita a jazyk. In: *My a tí druhí v modernej spoločnosti*. Bratislava: SAV, 109 – 137.
- Ripka, 2000: I. Ripka, Jazyk, kultúra, identita a fenomén tradície. In: *Jazyk ako fenomén kultúry. Človek a jeho jazyk I*. Bratislava: VEDA, 39 – 44.
- Wsevoloda, 1993: I. W. Wsevoloda, Definition and dimensions of ethnicity: A theoretical framework. W: Challenges of Measuring an Ethnic World. Science, Politics and Reality (s. 407–427). Washington D.C.: U.S. Government Printing Office.

Mata Taran Andreici
Ianko Gubani

LANGUAGE IDENTITY AND GENERATIONAL ASPECT OF BILINGUALISM OF THE SERBIAN MINORITY IN ROMANIA

Summary

In this article we describe the state of the language (from the point of view of communication practice) and the linguistic identity of Serbian-Romanian bilingual families in the Romanian Banat part of the country. The linguistic behavior of members of bilingual families is analyzed from the point of view of bilingualism, which we anticipate to a different degree or intensity in members of different generations. We focus on the description and analysis of the manifestation of bilingualism in the communication of the members of the microspace of ethnically mixed families, we look for the source of the motivation of these acts of communication, respectively their intention, so that we can deduce in which spheres of communication the language of this minority (the Serbian language) competes with the majority language (the Romanian language), respectively the sphere of coexistence of these two linguistic codes.

The objective of the research is to identify the current state of linguistic identity and the linguistic situation within bilingual families who live in homogeneous localities and in ethnically and linguistically heterogeneous localities in the west and south-west of Romania, placing an increased emphasis on their linguistic-communicative behavior in the sphere of familiar and public communication. Achieving the main objective involved identifying and formulating the following partial objective: identifying the relationship between language and identity of members of bilingual families: (a1) to determine whether in this microenvironment the language determines identity, or vice versa; (a2) evaluating the impact in socio-cultural factors in the linguistic-identity process.

By this research carried out in the field, applying the questionnaire method, we obtained quantitative and qualitative data, which eased the possibility of achieving the objectives of this case study. The objective of this case study is to research the linguistic situation of the Serbian minority in the western and northwestern regions of Romania, as well as the issue of linguistic fluctuations at the level of individual bilingualism on the chronological line. It means that there is a notable (and measurable) difference in the frequency of use of the native language (Serbian) and the majority language (Romanian) among members of different (ie three) generations in the family. We focus on the communication microspace of Serbian-Romanian bilingual families, because the family is the most natural community in which all generations meet and influence each other, linguistically and culturally.

Key words: Serbian minority in Romania, language and identity, bilingualism, language behavior.